

[Statsministeren.]

at medvirke til etableringen af et generelt system af toldpræferencer til fordel for udviklingslandene.

Vor bistand til udviklingslandene har udviklet sig i overensstemmelse med den 5 års plan, der blev fremlagt for folketinget i 1967. Som bekendt har ministeren for teknisk samarbejde med udviklingslandene nedsat et udvalg, der skal gennemgå lovgivningen på dette område og overveje forslag om nye aktiviteter. Udvalget ventes at afgive betænkning omkring årsskiftet.

På godt og ondt har udviklingen i det sidste år så stærkt som nogen sinde vist styrken af de påvirkninger, den danske økonomi møder udefra.

Næsten overalt i den vestlige verden er den stærke vækst i produktion og udenrigshandel, som fandt sted gennem 1968, blevet fortsat i 1969. I kraft af 2 års hurtig produktionsstigning er man imidlertid nu i mange lande kommet tæt op imod fuld udnyttelse af de til rådighed værende produktionsressourcer. Derved er også de økonomiske spændinger, som i reglen viser sig i en sådan situation, blevet mere fremtrædende. Omkostnings- og prisniveauet i udlandet viser i år stærkere opgangstendenser end i fjor, og ikke mindst er en række industrielle råvarer gået en del op i pris. Den mangel på ligevægt i de internationale betalinger, som gjorde sig gældende i 1968, er blevet fortsat i 1969. Følgen har været en vedholdende uro på valutamarkederne. I november i fjor og i maj i år slog denne uro ud i alvorlige valutakriser, der især fandt udtryk i omfattende spekulation i en opskrivning af D-marken. For 2 måneder siden blev den franske franc nedskrevet med ca. 11 pct., efter at den franske betalingsbalance gennem en længere periode havde været under stærkt pres.

En betydningsfuld virkning af disse tendenser til efterspørgselspres, prisstigninger og valutauro har været, at renteniveauet næsten overalt har været i klar bevægelse opad. Særlig udtalt har rentestigningerne været på det internationale korte låne marked, som har spillet en ikke ringe rolle i finansieringen af den danske udenrigshandel; mens renten på dette marked for

et år siden var 6-7 pct., er den nu oppe på 11-12 pct.

På 3 vigtige områder — prisudviklingen, valutaforholdene og renteniveauet — har den danske økonomi således i det sidste år været udsat for kraftige påvirkninger udefra.

Den udprægede højkonjunktur i udlandet har i sig selv været et stort gode, fordi den har åbnet store muligheder for de danske eksporterhverv. Dette gælder ikke mindst for industrien, og det har været særdeles opmuntrende at iagttage den kraft, hvorved industrien har udnyttet disse muligheder. Den danske industrieksport har i årets første halvdel været 22 pct. højere end på samme tid i fjor.

Også landbrugets afsætningsproblemer er blevet lettet, bl. a. som følge af højkonjunktturen ude omkring, og eksportpriserne har været en del højere end i fjor. Da den danske produktion har været vigende, har fremgangen i selve eksportindtjeningen dog været relativt moderat. De besparelser på indkøbene af fodermidler, som har kunnet opnås i kraft af den store 1968-høst, har imidlertid bevirket, at landbrugets valuta-indtjening og rimeligvis også landbrugets indtægter er blevet forbedret i høståret 1968-69.

Har den udenlandske højkonjunktur således bragt os betydelige fordele på eksportsiden, er det til gengæld åbenbart, at dens følger virkninger — pris- og rentestigning og valutauro — på andre områder har skabt betydelige problemer.

Således har prisstigningstendenserne i en vis udstrækning ført til fremskyndede indkøb fra udlandet, og de påvirkninger, der er udgået fra rentestigningerne og valutauroen, har været særdeles ubehagelige. Dette må ses på baggrund af det betydelige løbende valutaunderskud, den store korte gæld til udlandet og de beskedne valuta-reserver. Mens det i de senere år stort set har vist sig muligt at dække underskuddet på vare- og tjenestebalancen gennem tilførsel af kapital udefra, var der i tiden indtil krisens kulmination midt i maj i år tale om en nettoudstrømning af kapital på omkring en milliard kr. Da underskuddet på de løbende poster samtidig er sæsonmæssigt højt i disse måneder, formindskedes den valutariske likviditet med et endnu større beløb.